

โครงการพาคนกลับบ้านในบริบทของการแก้ปัญหาความมั่นคง
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้¹
Kampungtaqwa in Stability Problems Context
Thailand's Southern Provinces¹

อภิวัฒน์ สมานธิ^{2*}, ภาณุ ธรรมสุวรรณ³, กรกฎ ทองชะโชค⁴ และกฤษกร พลธีธัญวงศ์⁵
Apiwat Samathi^{2*}, Panu Thammasuwan³, Korakod Tongkachok⁴
and Kriskorn Paleethunyawong⁵

¹ บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (งบประมาณเงินแผ่นดิน) ประจำปี 2560 (เลขที่ R01-2560A10502007)

² ผศ.ดร., วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

³ รศ., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁴ รศ., คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁵ พล.ต.ต.ดร., กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 10400

¹ Received Research Grant from, Annual Government Budget (Fiscal Year 2017) (SYN: R01-2560A10502007)

² Asst. Prof. Dr., Department of Management for Development College (TSU-MDC), Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

³ Assoc. Prof., Department of Humanities and Social Sciences Faculty, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

⁴ Assoc. Prof., Department of Law Faculty, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

⁵ Pol. Maj. Gen. Dr., Deputy Commissioner of Provincial Police Region, 10400, Thailand

* Corresponding author: E-mail: Ong007tsu@gmail.com

(Received: July 9, 2018; Revised: August 24, 2018; Accepted: September 12, 2018)

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้เป็นบทความที่ศึกษาค้นคว้าวิจัย และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการพาคนกลับบ้าน ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถามจำนวน 1,200 ราย การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีเสวนา จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง ข้อดีของโครงการ คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกขโมยในคดีความมั่นคงที่หนีไปต่างประเทศหันกลับมาเข้าร่วมโครงการและยอมมอบตัว ข้อเสนอแนะจากการวิจัย โครงการพาคนกลับบ้าน เป็นการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่ได้มีการกระทำความผิดในคดีความมั่นคง โดยรัฐจะอำนวยความสะดวกให้ในระหว่างดำเนินคดี แต่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่คาดว่าจะกระทำความผิดต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในระหว่างดำเนินคดี จะมีการเสริมสร้างอาชีพให้แก่ผู้กระทำความผิด ประกอบกับ การกล่อมเกล่า และสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านี้หวนกลับไปก่อเหตุหรือเข้าร่วมกับกลุ่มแนวร่วมอีกต่อไป ในส่วนภาคประชาชนยังมีความเข้าใจว่าโครงการพาคนกลับบ้านเป็นการดำเนินการให้ผู้กระทำความผิดในคดีความมั่นคงกลับบ้านได้โดยไม่มีความผิดเมื่อเข้าร่วมโครงการ เป็นความคิดที่ผิด ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: โครงการพาคนกลับบ้าน การแก้ปัญหาความมั่นคง สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This article is an article that the research team has researched. and surveys polls of people on Bring People Home Project. The research was conducted by collecting 1,200 questionnaires, interviews, and discussion forums. The results of the research based on specific objectives. The people had beliefs at a moderate level. The advantages of the project was: giving the opportunity for those who go astray in a security case that fled abroad to return to the program and surrender. It suggested to take people home. It was the action against the accused who has committed the crime in the case. The state would facilitate the litigation, but the offender or those who were supposed to commit the crime must go to justice. During the litigation there will be careers for the offender. This is a great way to keep these people from re-joining or joining the Alliance. Moreover the people still understood that the project to take people back home is to take the offender in the security case back home without fault when joining the project. That's the wrong idea. The project objectives should be presented to the general public.

Keywords: Bring People Back Home Project, Stability Problems, Thailand's Southern Provinces

บทนำ

ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ รัฐบาลเองมีความพยายามที่จะหามาตรการและวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาโดยตลอด และจากการศึกษาวิจัยของคณะผู้วิจัยตลอดหลายปีที่ผ่านมาพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้มาตรการขั้นเด็ดขาด หรือการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้หมดลงไปได้ เพราะปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยในหลาย ๆ ประการ ประการหลัก ๆ คือ การบิดเบือนคำสอนทางศาสนาของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและชักจูงเยาวชนให้มีความรู้สึกเกลียดชัง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นสงครามจิตวิทยา ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำทุกวิถีทางเพื่อตีจมนวลชนในพื้นที่ให้มาอยู่กับรัฐให้ได้มากที่สุด จากการทำวิจัยเมื่อพ.ศ. 2556 [1] พบว่า ปัญหาหลักประการหนึ่งที่กระบวนการยุติธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ไม่ได้ผลนั้น คือ การที่ไม่มีประชาชนกล้าที่จะมาเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำความผิดในคดีความมั่นคง เพราะหากมาชี้ตัวผู้กระทำความผิดจะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของทั้งตนเองและครอบครัว ในความจริงแล้วบุคคลเหล่านี้ยากที่จะให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ก็ไม่กล้า ท้ายที่สุดเมื่อคดีไม่มีน้ำหนักของพยานหลักฐานมากพอ ก็ต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไป และอีกประการ คือ กลุ่มเยาวชนผู้หลงผิดที่เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบไม่สามารถถอนตัวจากกลุ่มได้ เนื่องจากหากมีการถอนตัวจะถูกฆ่าทิ้งหรือครอบครัวและญาติพี่น้องในพื้นที่จะได้รับอันตราย เมื่อเป็นเช่นนี้เยาวชนที่หลงผิดแต่อยากกลับตัวกลับใจก็สามารถกระทำได้ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เราไม่สามารถใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดมาบังคับใช้ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์

เข้ามาแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่แทน ในปัจจุบันมีมาตรการที่คณะผู้วิจัยเห็นว่า มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถนำมาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ นั้น คือ โครงการพาคณกลับบ้าน อธิบาย คือ โครงการพาคณกลับบ้านเป็นการดำเนินการโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้าเป็นผู้คิดริเริ่มโครงการ ถือเป็นอีกนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยเฉพาะกิจยะลาได้นำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวในการดำเนินการ โดยมีการจัดกิจกรรมเสวนาเวทีชาวบ้าน การพบปะพัฒนาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่มีหมายจับคดีต่าง ๆ เช่น ป.วิอาญา หมาย พรบ.ฉุกเฉินรวมถึงเครือข่ายของบุคคลเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและชักชวนให้กลับมารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม. มีการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองในพื้นที่ ที่มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาตามนโยบายการเมืองนำการทหาร โดยการสร้างสภาวะที่เกื้อกูลต่อการขจัดปัญหาขัดแย้ง ยึดหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ด้วยการสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็งอันจะนำไปสู่ความสันติสุข ที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป [2] จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โครงการพาคณกลับบ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาแก้ไขปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีและสมานฉันท์เพื่อนำความสันติสุขกลับมาสู่ประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต และจากการที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยหลายโครงการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการใช้วิธีความรุนแรงและมาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อให้เกิดความหยาบช้าและเกรงกลัว ไม่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังพบอีกว่า การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการเจรจาหรือการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กลับได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่มากกว่าการใช้ความรุนแรง คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่า โครงการพาคณกลับบ้าน น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ให้การยอมรับและอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้หลงผิดได้กลับใจและไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก ยึดหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยการสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็งอันจะนำไปสู่ความสันติสุขที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป [3] และเป็นแนวทางนโยบายที่รัฐบาลได้กำหนดเอาไว้ คณะผู้วิจัยคาดหวังว่า จะได้รับคำตอบของการบริหารจัดการโครงการพาคณกลับบ้านในทัศนะของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนสามารถแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต บทความฉบับนี้เป็นบทความฉบับที่ 2 ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและเข้าไปสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากงานวิจัยเรื่อง “การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา โครงการกำปงตักวาและโครงการพาคณกลับบ้าน” แต่ในบทความจะดำเนินการวิเคราะห์เพียง 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์

บทความนี้วิเคราะห์ตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาทัศนะของข้าราชการและประชาชนต่อโครงการพาคณกลับบ้านกับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2. เพื่อเสนอแนะรูปแบบที่มีความเหมาะสมและข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธีการสันติวิธี

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้รูปแบบผสมผสานประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากจะทำให้ทราบข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งในเชิงลึกและทัศนะภาพรวมของคนในสังคม โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้ [4]

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้จากเอกสารเหล่านี้มาสร้างกรอบความคิด และสร้างเครื่องมือในการศึกษาภาคสนามต่อไป

2) ศึกษาในภาคสนาม (Field Research) จากการศึกษาเอกสาร นำความรู้ที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการจัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 1 เวทีเพื่อร่วมกันวิเคราะห์และหาทางออกของปัญหาด้านวิจัย

ทั้ง 2 ประการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ด้านการดำเนินการวิจัยสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไป ผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในพื้นที่จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส .) การกำหนดขนาดตัวอย่างแบ่งออกได้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้หลัก การของ Yamane's ด้วยความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน ± 5 ความมีนัยสำคัญ 0.05 และการเก็บแบบสอบถาม ได้เก็บ จากประชาชนทั่วไปจำนวน 1,200 ราย การสัมภาษณ์ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 25 ราย ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ 3 ชั้น (All Location of Sample Size in Three-Stage Sampling) อธิบาย คือ การกำหนดขนาด ตัวอย่างในแต่ละพื้นที่วิจัยให้มีสัดส่วนตามขนาดประชากรอธิบาย คือ Stage 1: สุ่มตัวอย่างแบบเลือกสุ่ม (Purposive Selection) คือ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย แต่เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ที่รอบจำกัดด้านเวลาในการกำหนดขนาดตัวอย่าง กำหนดให้เป็นไปตามความเหมาะสมของคณะผู้วิจัย คือ ในแต่ละจังหวัดจะเก็บแบบสอบถามจากประชาชน จำนวน 350 ราย และเจ้าหน้าที่รัฐด้านความมั่นคงอีกจำนวน 50 ราย Stage 2: สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ การสุ่มอำเภอที่จะใช้ในการศึกษามาให้ได้จังหวัดละ 2 อำเภอ ผลจากการสุ่มตัวอย่าง คือ จังหวัดยะลา ศึกษาในอำเภอรามัน และอำเภอกาบัง จังหวัดปัตตานี ศึกษาในอำเภอบาเจาะ และ อำเภอสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส ศึกษาในอำเภอบาเจาะ และอำเภอสู่ศรีวัน สาเหตุที่ใช้พื้นที่นี้เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง สูงและมีสัดส่วนความมั่นคงค่อนข้างมาก และ Stage 3 : สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวก (Stratified Random Sampling) [5] คือ เนื่องจากในแต่ละรัฐมีขนาดของประชากรที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องหาขนาดตัวอย่างของแต่ละอำเภอในแต่ละ จังหวัดให้เหมาะสมกับขนาดของประชากร

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์ และ 3. การจัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็นของประชาชน

4) การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ 2. สร้างแบบสอบถามนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม และทดสอบย่อยพื้นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จ.สงขลา โดยการ ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1. ให้ทางผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยว่าสามารถ วัดได้หรือไม่ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือและวิธีการ คือ รศ.พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ และพล.ต.อลงกรณ์ บัวเงิน จากการทดสอบค่า IOC ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.93 ถือว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบ 2. นำข้อมูลที่มีการปรับปรุงแล้วไปทดสอบเพื่อวิเคราะห์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try-Out Reliability Analysis) ได้ผลการทดสอบ 0.94 ถือว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบเช่นกัน 3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษารอกแบบสอบถาม 4. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยเลือก จากบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจต่อโครงการพาคนกลับบ้าน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคง และ 5. ดำเนินการ จัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 1 เวที ณ มัสยิดนัจมุดดิน ต.ทรายขาว อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี จากกระบวนการ ทางสถิติสามารถกำหนดขนาดตัวอย่างตามขนาดประชากรในพื้นที่ศึกษาได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่างของแต่ละจังหวัดที่ใช้ในการวิจัย [5]

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนประชากร	ขนาดตัวอย่าง
ยะลา	รามัน	85,905	323
	กาบัง	20,167	77
	รวม	106,072	400
ปัตตานี	ปาณาเราะ	15,607	162
	สายบุรี	20,892	238
	รวม	36,499	400
นราธิวาส	บาเจาะ	49,038	270
	สุคีริน	23,531	130
	รวม	72,531	400
รวม	6 อำเภอ	215,102	1,200

การอภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา โครงการกำปงดักว้า และโครงการพาคนกลับบ้าน” สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอธิบายได้ ดังนี้ อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 36.94 ปี อายุน้อยที่สุดคือ 13 ปี อายุมากที่สุด คือ 68 ปี ผู้ศึกษาได้แบ่งช่วงอายุ โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 30-35 ปี และค่า S.D = 11.15 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุที่ห่างกันค่อนข้างมาก เป็นไปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งวัยเด็กและวัยกลางคน โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบุคคลวัยทำงานอายุประมาณ 30 ปี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การดำเนินการจัดเวทีเสวนา ณ มัสยิดนัจมุดดิน ต.ทรายขาว อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

ด้านระดับการศึกษาพบว่า มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมา คือ มีการศึกษาในระดับมัธยมปลายหรือปวช. - ปวส. คิดเป็นร้อยละ 18.7 ส่วนที่มีระดับไม่ได้รับการศึกษามีร้อยละ 8.3 จากข้อคำถาม ท่านคิดว่าข่าวสารความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ออกมาดูน่ากลัวเกินความเป็นจริงหรือไม่พบว่า มีผู้ตอบว่าข่าวสารที่ได้รับนั้นเกิดขึ้นตามความเป็นจริงตามสื่อที่ออกมาคิดเป็นร้อยละ 71 หรือ 3 ใน 4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และที่ตอบว่าดูน่ากลัวเกินความเป็นจริงคิดเป็นร้อยละ 24 เมื่อถามถึงระดับความสนใจต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกลุ่มตัวอย่างในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตอบว่า สนใจมากที่สุด เพราะถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและอันตรายต่อชีวิต คิดเป็นร้อยละ 43.7 หรือคิดเป็นจำนวน 524 คน ลำดับรองลงมา คือ มาก เพราะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตบ้างแต่ไม่หวาดกลัว คิดเป็นร้อยละ 36 หรือคิดเป็นจำนวน 432 ราย

การทดสอบสมมติฐาน

มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อทัศนคติโครงการพาคนกลับบ้าน ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยด้านศาสนา และการศึกษา ($SIG < 0.05$) จากการทดสอบขนาดความสัมพันธ์มีขนาดความสัมพันธ์ (R^2) เท่ากับ 38.5 % ทดสอบที่ความมีนัยสำคัญ 0.05 ความเชื่อมั่น 95 % ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 (เมื่อ α คือ ค่าคงที่, β คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์) แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ และจากการวิเคราะห์โดยใช้ Regression Test ได้สมการความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

$$Y = 3.114 - .068X_1 - .24X_2 + .076X_3 + .033 X_4$$

เมื่อ X_1 = เพศ X_2 = อายุ X_3 = ศาสนา X_4 = การศึกษา

อภิปรายตามกรอบวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาทัศนคติของข้าราชการและประชาชนต่อโครงการพาคนกลับบ้านกับการแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาใน 3 ประเด็น คือ ทัศนคติต่อโครงการพาคนกลับบ้าน ยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการพาคนกลับบ้าน และประเด็นข้อเสนอฝ่ายเห็นต่าง (ผู้หลงผิด) ต่อโครงการพาคนกลับบ้านพบว่า ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการพาคนกลับบ้านอยู่ใน ระดับปานกลาง (3.18) ลำดับแรกที่ประชาชนเลือกตอบมากที่สุด คือ ทราบถึงแนวทางการดำเนินนโยบายโครงการพาคนกลับบ้านมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง (3.39) และลำดับที่ 2 คือ ความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการพาคนกลับบ้านในจังหวัด

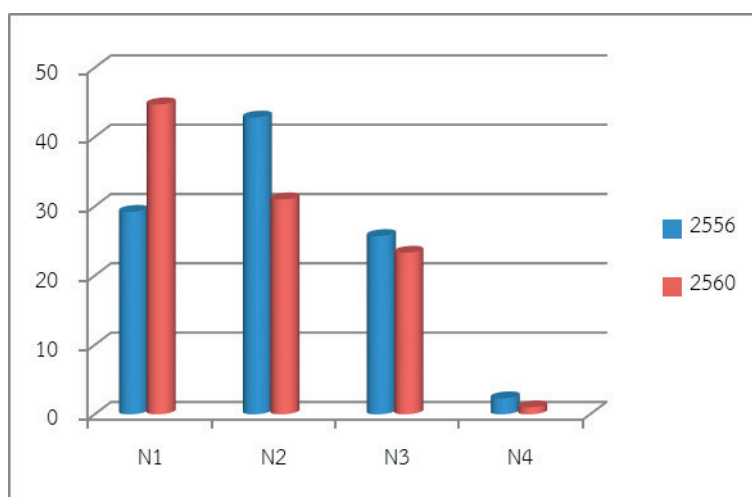
ชายแดนใต้ มีทัศนระดับปานกลาง (3.13) เช่นกัน ดังนั้น อาจแสดงให้เห็นว่าประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้รู้และทราบถึงโครงการพาคณกลับบ้านน้อยกว่าโครงการกำปงตักวามีการกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ในทัศนะของคณะผู้วิจัยมองว่า การที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นในโครงการระดับปานกลางอาจมาจากการดำเนินการที่ยังไม่มีความชัดเจนและเห็นเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ตลอดระยะเวลาดำเนินการที่ผ่านมา ดังนั้น รัฐบาลควรเข้ามาสืบบทบาทและประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติม คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยต่อการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดในคดีอาญากลับมาเมืองไทยโดยไม่ต้องรับคดี สอดคล้องกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า [6] และยังสอดคล้องกับการดำเนินการวิจัยของคณะผู้วิจัยเมื่อปี 2558 [7] พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยต่อการบังคับใช้พร.บ.มั่นคง มาตราที่ 21 ที่กำหนดว่าหากผู้กระทำผิดกลับตัวกลับใจและเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูของรัฐเป็นระยะเวลาหนึ่งผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาได้ ประเด็นนี้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยสอดคล้องกับโครงการพาคณกลับบ้านที่ประชาชนมองว่า กลับมาได้แต่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ด้านความเชื่อมั่นในโครงการพาคณกลับบ้านพบว่า น้อยกว่าโครงการกำปงตักว ในประเด็นด้านยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการพาคณกลับบ้าน พบว่า ลำดับแรกที่ประชาชนเลือกตอบมากที่สุด คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกพิพากษาในความมั่นคงและหนีไปต่างประเทศ หันกลับมาเข้าร่วมโครงการฯ และรัฐจะอำนวยความสะดวกด้านคดีความมั่นคง ทัศนระดับมาก (3.58) และลำดับที่ 2 คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สร้างเงื่อนไขให้ประชาชนในพื้นที่ไม่พอใจ ทัศนระดับมาก (3.45) โดยประชาชนเห็นความสำคัญของโครงการ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกพิพากษาในความมั่นคงและหนีไปต่างประเทศ หันกลับมาเข้าร่วมโครงการฯ และรัฐจะอำนวยความสะดวกด้านคดีความมั่นคง และมองว่าโครงการนี้จะสำเร็จได้ด้วยดี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สร้างเงื่อนไขให้ประชาชนในพื้นที่ไม่พอใจ ดังนั้น การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่รัฐต้องมีความจริงจังในการแก้ไขปัญหา แต่เมื่อมองในประเด็นการที่ให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าประเทศได้โดยไม่ต้องมีการรับโทษทางคดีอาญา ในประเด็นนี้ประชาชนไม่เห็นด้วย สอดคล้องกับบทความจากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ [8] ที่กล่าวว่า รัฐบาล และ กอ.รมน. ต้องเดินหน้าโครงการนี้ต่อไป เพราะเชื่อว่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบรรยากาศให้เกิดความไว้วางใจ และแสดงให้เห็นว่ารัฐมีความจริงจังในการช่วยเหลือชาวบ้านอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นเครื่องมือป้องกันไม่ให้กลุ่มผู้ก่อความรุนแรงดึงมวลชนไปเข้าร่วม ลดเงื่อนไขที่จะถูกชักจูงไปเข้าร่วมขบวนการ สร้างสมดุลต่อสถานการณ์ให้อำนาจการพูดคุยสันติสุขแต่สิ่งที่สำคัญ คือ การช่วยเหลือต้องเป็นรูปธรรม แก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างตรงจุด มีความจริงจัง ตรงไปตรงมา

ประเด็นข้อเสนอฟายเห็นต่าง (ผู้หลงผิด) ต่อโครงการพาคณกลับบ้านพบว่า ลำดับแรกที่ประชาชนเลือกตอบมากที่สุด คือ รัฐควรให้ความช่วยเหลือด้านอาชีพและการศึกษาต่อผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทัศนระดับมาก (3.62) และลำดับที่ 2 คือ รัฐต้องสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้หลงผิดและอยากเข้าร่วมโครงการฯ ทัศนระดับมาก (3.59) และลำดับสุดท้าย คือ รัฐต้องให้ความมั่นใจด้านความปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วมโครงการฯ และสามารถคุ้มครองในหมู่บ้านได้ มีทัศนระดับมาก (3.44) สอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะผู้วิจัยที่ผ่านมาที่ประชาชนมองว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญที่สุดลำดับแรก คือ การสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชน [9] ลำดับรองลงมา คือ รัฐต้องสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้หลงผิดและอยากเข้าร่วมโครงการฯ อันนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของโครงการเพราะการที่จะให้ผู้หลงผิดกลับเข้ามายังประเทศเพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต้องเกิดจากความไว้วางใจไม่ได้เกิดจากการล่อลวงให้เข้ามาแล้วจับกุมดำเนินคดี คณะผู้วิจัยมองว่า โครงการพาคณกลับบ้านเป็นโครงการที่ดี แต่ทั้งนี้ รัฐต้องใช้ความจริงใจต่อผู้หลงผิดในการแก้ไขปัญหา และที่สำคัญต้องไม่เป็นการล่อลวงให้มาดำเนินคดี ถ้าจะเข้ามาดำเนินคดีต้องมาด้วยความสมัครใจ และอีกประการผู้หลงผิดเมื่อเข้ามาประเทศไทยต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อพิจารณาตีทนาย อันจะเป็นการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายในสังคม สอดคล้องกับแนวทางของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า [14] ต่อแนวทางการดำเนินการโครงการพาคณกลับบ้านไว้ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยต่อสู้ด้วยวิธีการรุนแรงในห้วงที่ผ่านมา และในปัจจุบัน ที่รู้สึกเบื่อหน่ายด้วยวิธีรุนแรง ผลสืบเนื่องมาจากการกระทำที่ผิดพลาดมีความประสงค์ที่จะยุติบทบาทการต่อสู้ หันมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยสันติวิธีร่วมกับภาครัฐ ด้วยการเข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน รัฐบาลมีความจริงจังในการช่วยเหลือและหาทางออกให้กับผู้หลงผิด อำนาจความสะดวกในขั้นตอนด้านกระบวนการยุติธรรม ประการที่ 2 กระบวนการยุติธรรมให้ออกาสกับผู้ที่มีความเห็นต่างจากรัฐ ที่มีความบริสุทธิ์ใจ สร้างคุณประโยชน์ต่อทางราชการ แม้ว่าเคยกระทำความผิดมาก่อน แต่การกลับตัวเป็นคนดี ย่อมได้รับผลตอบแทนในทางที่ดี และสามารถกลับไปสู่การใช้ชีวิตที่ปกติสุขกับครอบครัว ประการที่ 3 ผู้ก่อเหตุรุนแรงขาดอุดมการณ์ ทอดทิ้งสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนที่ถูกจับกุมดำเนินคดีไม่เคยคิดช่วยเหลือ แต่กลับโน้มน้าว ปลุกระดมแนวร่วมให้ลงมือก่อเหตุสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้ที่คิดเห็นต่างจากรัฐ ผู้หลงผิด ผู้ที่มีหมายพ.ร.ก. และหมาย ป.วิ.อาญา ผลเสียของการหลบหนีคดีจะทำให้เสียโอกาสในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ในคดีความ และขาดอิสรภาพในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อเสนอแนะรูปแบบที่มีความเหมาะสมและข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธีการสันติวิธี

จากการศึกษาสามารถแบ่งการศึกษาออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ ทิศต่อแนวทางการยุติปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ และประเด็นข้อเสนอแนะต่อสถานการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันพบว่า ประเด็นทิศต่อแนวทางการยุติปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ลำดับแรกที่ประชาชนเลือกตอบ คือ ส่งเสริมด้านการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ มีทัศนระดับมากที่สุด (4.27) อาจแสดงให้เห็นว่า การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐบาลที่ประชาชนให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับรองลงมา คือ การสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ มีทัศนระดับอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (4.21) นั้นแสดงให้เห็นว่าการสร้างรายได้และอาชีพเป็นอีกแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของโครงการพาคณกลับบ้าน [10] ในด้านทัศนของผู้เห็นต่าง หรือผู้หลงผิดที่ประชาชนเห็นด้วยว่าการสร้างอาชีพถือเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขปัญหาตามแนวของโครงการ ส่วนด้านที่ประชาชนเห็นด้วยน้อยที่สุดต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐ คือ การคงกำลังทหารไว้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะสามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบได้ มีทัศนอยู่ในระดับปานกลาง (3.36) แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการคงไว้ซึ่งกฎอัยการศึกอาจไม่ใช่แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่เมื่อศึกษาดูด้านการบังคับใช้กฎอัยการศึกและกฎหมายพิเศษต่าง ๆ จะช่วยยุติปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ ในพื้นที่ลงได้ ประชาชนกลับมีทัศนอยู่ในลำดับที่ 3 ในการบังคับใช้กฎอัยการศึก ผู้มีอำนาจในการบังคับใช้ คือ ทหาร ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่าประชาชนอาจต้องการกฎหมายที่มีความพิเศษในการควบคุมปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ แต่อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทหารในการควบคุม อาจเป็นไปได้ว่า ในการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่ควรมีการกำหนดกฎหมายพิเศษที่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแทนการบังคับใช้กฎอัยการศึกก็เป็นได้ และจากการตั้งข้อคำถามในหัวข้อนี้คณะผู้วิจัยเคยได้ดำเนินการตั้งคำถามเช่นเดียวกันนี้ในการทำวิจัยในเมื่อพ.ศ. 2556 ให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาแล้วในงานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานยุติธรรมภายใต้การบังคับใช้กฎอัยการศึกและพรก.ฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้” : กรณีศึกษา จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส [1] เพื่ออยากทราบและเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นถึงทัศนของประชาชนว่าเมื่อระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาทัศนของประชาชนจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร พบว่า มีความน่าสนใจอย่างยิ่งต่อทัศนของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ ประเด็น คณะผู้วิจัยจะขอนำผลการวิจัยที่ผ่านมาเปรียบเทียบให้ดู โดยผลการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจุบันท่านคิดว่าสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันอยู่ในระดับใด ดังภาพที่ 2

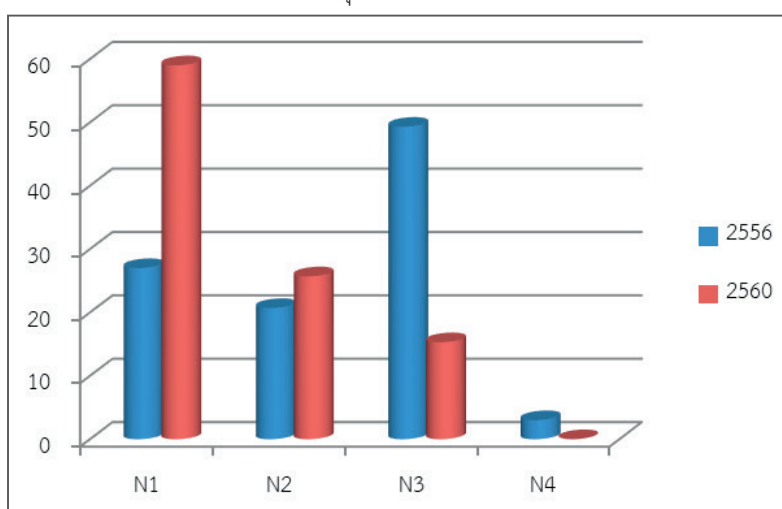

ภาพที่ 2 ระดับสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน

- N1 : มีความรุนแรงมาก และคิดว่าในอนาคตน่าจะรุนแรงมากกว่านี้
 N2 : มีความรุนแรงน้อยลง แต่เหตุการณ์แต่ละครั้งรุนแรงมากขึ้น
 N3 : มีความรุนแรงคงที่ เหตุการณ์เป็นเช่นนี้มาโดยตลอด
 N4 : ไม่แน่ใจ

จากการศึกษาทัศนคติต่อสถานการณ์ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับพ.ศ. 2556 พบว่า มีความน่าสนใจตรงการเลือกตอบของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า มีความรุนแรงมาก และคิดว่าในอนาคตน่าจะมีความรุนแรงมากกว่านี้ ในปัจจุบันมีสูงถึงร้อยละ 44.7 เมื่อเทียบกับพ.ศ. 2556 ที่มีเพียงร้อยละ 29.2 อาจแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันประชาชนในพื้นที่มองว่าปัญหาความไม่สงบมีความรุนแรงมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา และหากศึกษาในการก่อความไม่สงบมีความรุนแรงน้อยลง แต่เหตุการณ์แต่ละครั้งรุนแรงมากขึ้น ในปัจจุบันมีผู้เลือกตอบเพียงร้อยละ 31 ส่วนในพ.ศ. 2556 มีผู้เลือกตอบถึงร้อยละ 42.8 นั้นแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนใต้ประชาชนมองว่าไม่ดีขึ้นเลยเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์เมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา จากการวิจัยพบว่า ผลงานวิจัยยังกับงานวิจัยของ วินัย ชูเชิด [11] ที่กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้ว่า ณ เวลานี้ปัญหาในพื้นที่ได้ลดบรรเทาไปจนถึงจุดที่การต่อสู้ทางการทหารนั้นยุติลงไปแล้ว ที่เกิดขึ้นมากเป็นเพียงแค่ความพยายามในการที่จะสร้างสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปสามารถบ่มเพาะความแตกแยกของคนไทยในพื้นที่กับรัฐบาลได้ และสามารถดำเนินการด้านการเมืองเพื่อยกระดับความชอบธรรมในการปกครองตนเอง และการเรียกร้องสิทธิในการแยกตัวออกไปเมื่อมีโอกาสในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้ที่มีแนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดนที่ดำเนินการด้านการเมือง จะยังคงปกปิดตนเองอยู่ แต่จะพยายามชี้ให้เห็นว่าปัญหาทั้งหลายแหล่ที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจากความไม่ดีของรัฐบาล...

2. ท่านหวาดกลัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือไม่ ดังภาพที่ 3

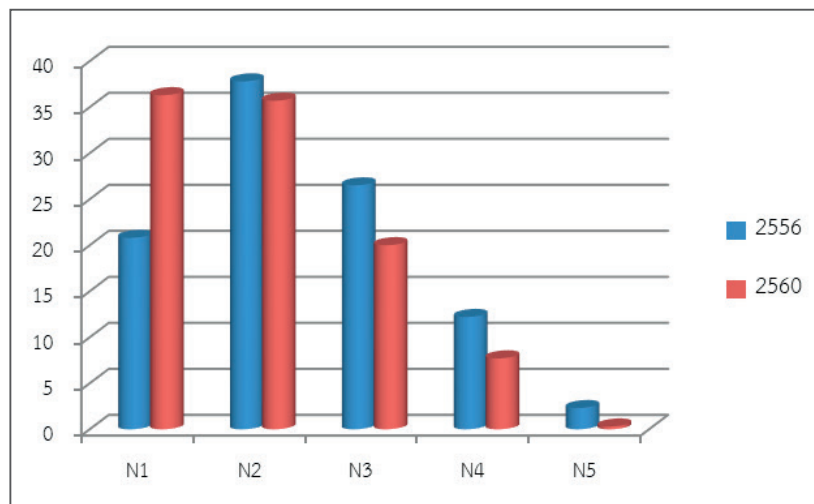

ภาพที่ 3 ระดับหวาดกลัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

- N1 : หวาดกลัวมาก เพราะมีการฆ่ากันตายรายวัน ไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตนเอง
 N2 : ไม่หวาดกลัว เพราะไม่ใช่เป้าหมายของผู้ก่อความไม่สงบ
 N3 : รู้สึกเฉย ๆ เพราะถือเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดเหตุการณ์ทุกวันในพื้นที่
 N4 : ไม่แน่ใจ

จากการศึกษาทัศนคติต่อสถานการณ์ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับพ.ศ. 2556 พบว่า ระดับความหวาดกลัวของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบหวาดกลัวมาก เพราะมีการฆ่ากันตายรายวัน ไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตนเอง ในปัจจุบันมากถึงร้อยละ 59 เมื่อเทียบกับพ.ศ.2556 มีเพียงร้อยละ 27 แสดงให้เห็นได้ว่าประชาชนหวาดกลัวต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้มากกว่าอดีต และผลจากการวิจัยยังพบอีกว่า ประชาชนรู้สึกเฉย ๆ เพราะถือเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดเหตุการณ์ทุกวันในพื้นที่ ในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 15.3 แต่ในปี พ.ศ.2556 ประชาชนกลับมีความรู้สึกเฉย ๆ มากกว่าในปัจจุบันมากถึงร้อยละ 49.3 อาจแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้มากกว่าในอดีตที่ผ่านมา จากผลการดำเนินการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [12] ที่กล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ในเชิงเศรษฐศาสตร์ว่า การแก้ไขสถานการณ์ภาคใต้ของรัฐบาลดูเหมือนจะไม่สามารถยุติความรุนแรงลงได้ในเวลาอันใกล้ ฝ่ายคนร้ายที่ก่อเหตุในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พยายามสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างหนักหน่วง รุนแรง ต่อเนื่อง และมีแนวโน้มว่าจะลุกลามไปยังจังหวัดใกล้เคียง เพื่อผลักดันให้ประชาชนที่ทนไม่ไหวกับสถานการณ์ที่รุนแรง จำเป็นต้องออกจากพื้นที่ หรือทำให้ประชาชนที่ต้องการอยู่ในพื้นที่ต่อไป กลายเป็นพวกเดียวกับฝ่ายคนร้าย ไม่ว่าโดยความสมัครใจหรือความกลัวก็ตาม

3. ท่านคิดว่าในปัจจุบันการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐไทยดำเนินการมาถูกทางแล้วหรือไม่ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ปัจจุบันการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐไทยดำเนินการมาถูกทางแล้วหรือไม่

N1 : ถูกทางแล้ว เพราะสถานการณ์ในปัจจุบันดีขึ้นมาก

N2 : น่าจะถูกทาง เพราะสถานการณ์ดีกว่าที่ผ่านมา แต่ยังไม่แก้ปัญหาได้ไม่หมด

N3 : คงที่ เพราะปัญหายังคงอยู่ไม่ได้ลดน้อยลง หรือเพิ่มมากขึ้น

N4 : แย่ลง เพราะสถานการณ์กลับมีมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

N5 : ไม่แน่ใจ

จากการศึกษาทัศนคติต่อสถานการณ์ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับพ.ศ. 2556 จากการตั้งข้อคำถามที่ว่าในปัจจุบันการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐไทยดำเนินการมาถูกทางแล้วหรือไม่พบว่า มีประชาชนตอบว่าถูกทางแล้ว เพราะสถานการณ์ในปัจจุบันดีขึ้นมากมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยในปัจจุบันมีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 36.3 เมื่อเทียบกับในอดีตมีเพียง ร้อยละ 20.8 ส่วนที่ตอบว่าแย่ลงพบว่ามีสัดส่วนที่น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.7 เมื่อเทียบกับพ.ศ.2556 คิดเป็นร้อยละ 12.2 แสดงให้เห็นว่าประชาชนมองว่า การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการมาในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับบทความของ วินัย ชูเชิด [11] ที่ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาคอขวดในจังหวัดชายแดนใต้ในบทความนโยบายยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดแนวทางให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ไว้ดังนี้ คือ

ประการแรก คือ การสร้างและดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของชาติ อันประกอบไปด้วย ผืนแผ่นดิน ประชาชน อำนาจอธิปไตย และระบบการปกครอง รัฐบาลจะต้องสร้างและดำรงไว้ซึ่งสำนึกของความเป็นรัฐชาติไทยร่วมกันของคนไทยทั้งประเทศ โดยเฉพาะ คนไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันมากมาย อย่างไรก็ตามทุกคนก็ คือ คนไทยที่เท่าเทียมกันและมีเสรีในการดำเนินวิถีชีวิตของตนเอง

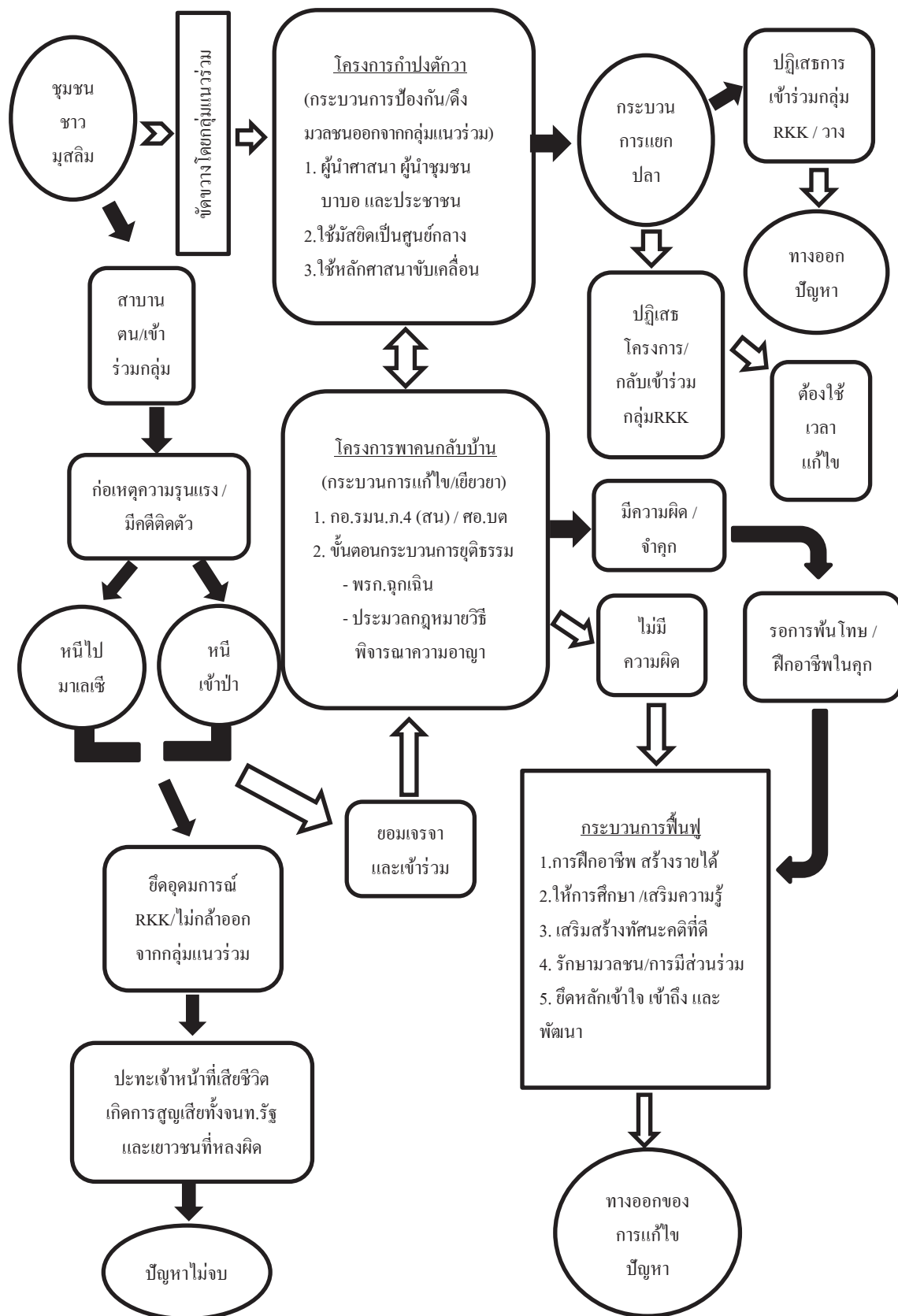
ประการที่สอง คือ การสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มนักวิชาการ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และองค์กรเอกชนในพื้นที่ที่มีแนวความคิดในการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงสังคมในพื้นที่สามจังหวัดที่แตกต่างไปจากฝ่ายรัฐบาลรวมทั้งการนำกลุ่มหัวรุนแรงที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนโดยใช้กองกำลังติดอาวุธเข้ามาร่วมกันในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

ประการที่สาม คือ การปรับเปลี่ยนระบบการบริหารราชการของรัฐในพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพิจารณาถึงลักษณะพิเศษเฉพาะของพื้นที่เป็นรากฐาน

ประการที่สี่ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและในสังคมโลกในการแก้ปัญหาข้ามชาติ โดยเฉพาะ ประการที่สามว่าด้วยกลไกในการดำเนินการของรัฐยังคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการยุติปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่าง สำหรับในระดับพื้นที่แล้วปัญหาความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมานานและยังได้รับการแก้ไขให้หมดสิ้นไป ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ส่วนมากมิได้เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ในการเข้าไปแก้ปัญหาในพื้นที่ นอกจากนี้แล้วการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดการแบ่งมอบความรับผิดชอบของ

แต่ละหน่วยงานที่ชัดเจน และขาดการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันไปของหน่วยงานในพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนอาจมองว่ามาถูกทางแต่ในภาพรวมการบริหารจัดการหรือการทำงานอย่างเป็นเอกภาพในพื้นที่ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สรุปยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการพาคนกลับบ้านและกาปดักว ดั่งภาพที่ 5

ภาพที่ 5 สรุปยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการพาคนกลับบ้านและกาบงดักว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. โครงการพาคนกลับบ้าน เป็นการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่ได้กระทำผิดในคดีความมั่นคงแล้ว โดยรัฐจะอำนวยความสะดวกให้ในระหว่างดำเนินคดี ทั้งนี้ ผู้กระทำผิดหรือผู้ที่คาดว่าจะกระทำผิดต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล โดยในระหว่างดำเนินคดี จะมีการเสริมสร้างอาชีพ ประกอบกับ การกล่อมเกล่าและสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านี้หวนกลับไปก่อเหตุหรือเข้าร่วมกับกลุ่มแนวร่วมอีกต่อไป
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึงให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพราะจากการดำเนินการวิจัยพบว่า มีประชาชนทราบและเข้าใจในรายละเอียดโครงการในระดับต่ำ
3. ปัญหาหลักอีกประการ คือ ประชาชนในพื้นที่ไม่กล้าที่จะเข้าร่วมโครงการเนื่องจากกลัวในความปลอดภัยหากให้ข้อมูลแก่ทางเจ้าหน้าที่รัฐ หรือไปร่วมโครงการที่รัฐได้ดำเนินการ เนื่องจากกลุ่มแนวร่วมในพื้นที่ข่มขู่เพื่อไม่ให้เข้าร่วมโครงการ
4. โครงการพาคนกลับบ้านถือเป็นโครงการที่ดีและยังมีความจำเป็นที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อไปในอนาคต
5. ในปัจจุบันจากการดำเนินการวิจัยพบว่า เป็นการยากที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมกับรัฐเนื่องจากหวาดกลัวต่อการข่มขู่จากกลุ่มแนวร่วม มาตรการที่ดีที่สุด คือ การให้ประชาชนวางตัวเป็นกลางและไม่เข้าร่วมกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบถึงมวลชนออกจากกลุ่มแนวร่วม
6. การสร้างอาชีพสร้างรายได้ และการให้การศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

1. ควรศึกษาทัศนคติของคนไทยและคนมาเลเซียตามแนวตะเข็บชายแดนระหว่างสองประเทศต่อผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะ การถือสองสัญชาติและการเข้าออกประเทศอย่างผิดกฎหมาย
2. ควรศึกษาทัศนคติของผู้กระทำผิดในคดีความมั่นคงที่ยอมเข้าร่วมโครงการพาคนกลับบ้านว่า ผลตอบรับหลังจากเข้าร่วมโครงการเป็นเช่นไร
3. ควรศึกษาทัศนคติของผู้กระทำความผิดในคดีความมั่นคงที่หนีไปอยู่ในประเทศมาเลเซีย ถึงเหตุปัจจัยในการไม่ยอมเข้าร่วมโครงการพาคนกลับบ้าน

คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยทักษิณที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เอื้อเฟื้อในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงต่อการดำเนินการวิจัย จนทำให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จเป็นวิจัยฉบับสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] Samathi, A., & Committee. (2016). *Administration of justice under Martial Law enforcement and the executive decree. Government in emergency situations to resolve conflict in southern border provinces*. Research Report of the Royal Thai Police (Pol. SC), 145-146.
- [2] Nararatwong, C. (2015). *The article about bringing people home newspaper*. December 24, 2015, 7
- [3] Bangkok Business Online. (2015). *MLTH 4 invites Thais to participate in the 'Return to Home' Project*, June 15, 2015.
- [4] Samathi, A. (2018). *Research methodology in Public administration*. Thaksin University Songkhla 256-258
- [5] Peachvanich, V. (1994). *Statistics for social scientists* (7th Ed). Thammasat University Bangkok Publishing House, 43-47.

- [6] Information Center for Administration. (2013). *Governance information*. Surveyed on June 18, 2013, Department of Interior, Ministry of Interior 7.
- [7] Samathi, A., & Committee. (2015). *Criminal justice administration base on restorative for peace-building in three province of southern Thailand: Case study in Yala, Pattani and Narathiwat Province*. National Research Council of Thailand and Thaksin University. 45-46
- [8] Thai Post news. (2015). 'Take the person home' 'Extinguish the Fire Below'. On November 6, 2015, 12
- [9] Samathi, A., & Committee. (2013). *The administration of justice under Martial law enforcement and the executive decree. Government in emergency situations to resolve conflict in southern border provinces*. Research Report of the Royal Thai Police (Songkhla), 278-279.
- [10] Public Relations Department of Homeland Security, Department of Homeland Security 4. (2013). *Journal article on the Project of Bringing People Home in the case of Mr. Yaya karumo*, 124-126.
- [11] Chushard, V. (2004). *Long-term strategy for resolving the insurgency in the area three southern Thailand problem analysis and strategic policy at the government level*. Bangkok, 32.
- [12] Chareonwongsak, K. (2007). *Economics of corrections in southern governments Bangkok business*. Bangkok, 14-15.